

॥ శ్రీ ॥

అథ శ్రీ త్రివిక్రమపండితాచార్యసుత శ్రీ నారాయణపండితాచార్యవిరచితః

॥ శ్రీ మధ్వవిజయః ॥

౧౨. ద్వాదశః సర్గః

అత్రానంతస్వాంతవేదాంతిసింహే ముఖ్యవ్యాఖ్యానిస్వనే జృంభమాణే |
సద్యో మాద్యద్వాదిదంతీంద్రభీమే భేజే క్షోభో మాయిగోమాయుయూఠైః

॥ ౧౨.౧ ॥

సంభూయామీ చోళజద్విపిపుర్యోః పార్శ్వే పాపా

మంత్రయామాసురుగ్రాః |

సాసూయా భూభూషణే వాయుదేవే మూఢా యద్వద్ ధార్తరాష్ట్రాంతికే

ప్రాక్ ॥ ౧౨.౨ ॥

సన్మాత్సర్యం బద్ధుమూచేఽశుభానాం వాచాఽలోలం కోపి గాం ధారకస్య

|

మధ్యే తేషాం నీచనీత్యా సమానో వాచాలోఽలం కోఽపి గాంధారకస్య ॥

౧౨.౩ ॥

ఎకం తత్వం వష్టి మాయామయాయం వాక్యైః ప్రాచ్యైరప్యవాచ్యం విధత్తే

|

పూర్వాఽపూర్వా హంత దౌర్ఘట్యభూషా చిత్రంచిత్రం దర్శనాచార్యనీతిః

|| ౧౨.౪ ||

మర్త్యామర్త్యామర్త్యవిద్విట్పురోగం విశ్వం దృశ్యం విప్రచండాలపూర్వమ్ |

భేదాపేతం భేదిమానైః సమానైః సాధీయః కః సాధయేత్ తామలభ్య్వా ||

౧౨.౫ ||

సత్యం సత్యం వ్యావహార్యం విధత్తే సర్వం మోహే సర్వనిర్వాహిణీ సా |

జ్ఞానే జాతే దగ్ధవస్తప్రతీతం పక్వే తస్మిన్స్తప్తలోహోత్తవార్వత్ || ౧౨.౬ ||

జ్ఞానిశ్రేష్ఠశ్రేష్ఠ విజ్ఞానివర్గే నైర్గుణ్యస్థే సాంప్రతం నాథభూతాః |

ఆక్రందం మే హంత శృణ్వంతు సోఽయం హోహో మాయావాద

ఉత్సాదమేతి || ౧౨.౭ ||

భ్రష్టా భాట్టా న ప్రభాకృత్ప్రభాఽభూత్ త్రస్తా మాహాయానికాద్యాశ్చ

యత్ర |

దుర్గం మాయావాదసత్రం దిధక్షుః నోపేక్ష్యా నస్తత్త్వవాదాగ్నిజిహ్వో ||

౧౨.౮ ||

యం యం ప్రాపద్ భూరిచిత్తః ప్రదేశం తస్మాత్తస్మాదాగతేరంతరాయః |
ప్రత్యజ్ఞాయ వ్యక్తమార్యేణ సోఽపి ప్రాప్నోత్ పార్శ్వం హి వయం
భాగ్యహీనాః || ౧౨.౯ ||

ప్రశ్నః పృష్ఠః ఖండ్యతే తేన నూనం యుక్తాం యుక్తిం వక్తి
చాసావఖండ్యామ్ |
వాదివ్రాతం లజ్జయేన్నో విశేషాద్ ఆక్షేప్తేతి శ్రూయతే కిం ను కుర్మః ||
౧౨.౧౦ ||

ప్రాచ్యం శాస్త్రం యత్ సపాదం తు లక్షం వాక్యేనైకేనాక్షిపద్ధర్ష తీర్థః |
ఇత్థం పాండైర్వర్ణితం శృణ్వతః ప్రాగ్ యుష్మాన్ ప్రాపద్ దూయమానం
మనో మే || ౧౨.౧౧ ||

వేదవ్యాసో న్వేష వేదో ను మూర్తో దివ్యా మూర్తిర్యస్య సా సుస్మితస్య |
తద్దశ్చాణాం చేతి వాణీ కృపాణీ నూనం మాయాపక్షమూలం చినత్తి ||
౧౨.౧౨ ||

అక్లిష్టం తత్సూత్రభాష్యం బలీయో మానోపేతం కా క్షతిర్నస్తథా చేత్ |
ఆస్మాకాః కేఽప్యేవముక్త్వా విలజ్జాః లజ్జాసింధౌ దుస్సహేఽమజ్జయన్నః
|| ౧౨.౧౩ ||

తస్య వ్యాప్తైః శిష్యజాలైస్తు గౌణైః సంసత్సింధౌ శంఖచక్రాదిభృద్భిః |
మా గృహ్యేరన్ విశ్వసత్త్వాంతరాణి క్షేమాప్త్యై నస్తత్ర నీతిం విధత్త ||
౧౨.౧౪ ||

గౌణైస్తర్కైర్గౌణవాక్యాభిగుప్తైః గౌణీం బుద్ధిం వర్ధయంతే నృణాం తే |
హంసానాం నో వాగ్విఘాతప్రవీణాః సింధుం భూయోవారివర్షైరివాభ్దాః ||
౧౨.౧౫ ||

బాహుల్యేన హ్యేతదుక్త్వా ఖలు ద్రాగ్ ఏతే విశ్వం ప్రాప్నువంతి ప్రకామమ్ |
అస్మిన్నస్మద్దర్శనాపాయకాలే యద్వల్లోకాపాయకాలే లయాపః ||
౧౨.౧౬ ||

ఆకర్ణ్యేత్థం తస్య వాణీమథాన్యో మానీ తేషాం మానినాం చిత్తవేత్తా |
స్వానాం చేతో నందయన్ మందచేతాః ధృష్టాముచ్చైర్వాచమాచష్ట కష్టః
|| ౧౨.౧౭ ||

తేజః శంకామాత్రతో యద్ విలీనం ధిగ్ భీరూణాం మానసం

మానహీనమ్ |

ఏకాంతేన ప్రాప్తతేజోవిలీనం స్థియో యస్మాద్ భాతి వ్రాయంగవీనమ్ ||

౧౨.౧౮ ||

యేషాం విద్యాం శాంకరీ శంకరీ నో దేవాదీనాం బాధ్యతాం సాధయంతీ |

శౌక్రీవాలం లజ్జయేద్ దేవపూజ్యం తేషామేషాం సన్నిధౌ కో విషాదః ||

౧౨.౧౯ ||

యద్యద్యైతం కర్మశైర్గౌణతయైః రుద్ధం సాధ్యం వైవ భాత్యస్తు తావత్ |

షట్కర్మజ్ఞైర్దివ్యమంత్రౌషధాఙ్ఘైః ఏతైర్గుప్తాన్ నో విజేతా హి కశ్చిత్ ||

౧౨.౨౦ ||

యద్యప్యేవం న హ్యుపేక్ష్యో విపక్షః కింతు ప్రాప్తో నాధునాఽఽక్రందకాలః |

అప్యద్వంద్వస్వాత్మబోధప్రతీతైః ఆచార్యైర్యచ్ఛంక్యతే శంకరాద్యైః ||

౧౨.౨౧ ||

పారంపర్యేణాఽగతం తత్త్వశాస్త్రం హంతోత్సన్నం నూతనేనేత్యుదీర్య |

తేషాం దోషా వర్ణనీయా విదగ్ఘైః సంతోఽసంతో వాఽపి మధ్యస్థలోకే ||

౧౨.౨౨ ||

స్వాభిప్రాయో బ్రహ్మవత్ స్వాదవాచ్యో మాయాశక్త్యా సర్వనిర్వాహసిద్ధిః |
ఇత్థం నీత్యా శాస్త్రనీత్యేవ బాధ్యః సర్వో లోకః స్వాత్మనో యః పరః స్యాత్

|| ౧౨.౨౩ ||

గ్రామేగ్రామే వార్యతాం మానవైషాం పూర్వంపూర్వం

సామపూర్వైరుపాయైః |

సంప్రాప్తానాం మానభంగాయ కార్యం గ్రంథాకర్షాద్యుద్యతైరస్మదీయైః ||

౧౨.౨౪ ||

ఇత్యాద్యేతే కార్యమాలోచ్య కాలే

చక్రుర్వక్రాశ్చక్రిభక్తప్రతీపమ్ |

యోగ్యా మంక్తుం తేఽన్యథా స్యుః కథం వా

దుఃఖో గ్రాంభస్యంధతామిస్త్రసింధౌ || ౧౨.౨౫ ||

వ్రత్యాకారంవాసుదేవద్విషం తే ప్రాజ్ఞం మన్యం పుండరీకాభిధానమ్ |

వాదవ్యాజాక్షేపకామాః కుమంత్రాత్ చక్రుర్భ్రతం రూప్యపీఠాలయేఽమీ ||

౧౨.౨౬ ||

యద్వత్ సింహం గ్రామసింహో ఓశుచీచ్ఛో హంసం కాకో
యద్వదేవైకదృష్టిః |
యద్వన్మాయా భూరిమాయస్తరక్షుం తద్వద్ విద్వద్వర్మమాహ్వస్త
మూఢః || ౧౨.౨౭ ||

అప్యలోఽసౌ న హ్యుపేక్షాంబభూవే లోలాత్మేవాదక్షపక్షః పతంగః |
మధ్వేనాహో దుస్తరేణ స్వభావాత్ తేజో రాజీరాజితేనాగ్నినేవ || ౧౨.౨౮
||

మానైర్మాన్యైర్భాసమానోఽసమానైః ఆక్షిప్తైనం స్వం మతం సాధయిత్వా |
ప్రీత్యై విష్ణోరుత్తమప్రీతితీర్థో వేదవ్యాఖ్యాం వేదవేదీ చకార || ౧౨.౨౯ ||

ఆమ్నాయం యే పేతురామ్నాయపూర్వం ప్రాప్తా విప్రాస్తత్ర కౌతూహలేన |
పర్యాసీనాస్తావదాచార్యవర్యం ప్రేక్ష్యం ప్రేక్షాంచక్రిరేఽనేకసంఖ్యాః | ౧౨.౩౦ ||

ఉక్తాంగేభ్యః కాదికాన్ వ్యంజయంతం తత్తన్మాత్రావ్యంజనాదౌ ప్రవీణమ్ |
తిస్త్రోఽవస్థాస్తద్గుణైర్భావయంతం దేవా దృష్ట్వా హ్యస్మరన్ దేవదేవమ్ ||

౧౨.౩౧ ||

ఆదౌ ప్రాస్వత్వేన వత్సానుసృత్యాం మాత్రాపాదౌ వర్తయన్ దృశ్యమానః

|

కుర్వన్నన్యాశ్చాగ్ర్యరూపా వివృత్తిః గోవిందశ్రీరాస గోవిందభక్తః || ౧౨.౩౨

||

మాంగల్యాంగవ్యక్తభావా త్రిలోకీం రంగారూఢా విస్మయం ప్రాపయంతీ |

కృష్ణేవాన్యా మాన్యవిన్యాసపాదా రేజే మాధ్వీ సుస్వరా వేదవాణీ ||

౧౨.౩౩ ||

గాంభీర్యాద్యైర్వ్యక్తమౌదార్యకార్తైః

నానానాదశ్లాఘ్యముచ్చారణం తతీ |

శీక్షాశిక్షాలక్షణానాం హి లక్ష్యం

మాన్యం మన్యే ధన్యబుద్ధేరతుల్యమ్ || ౧౨.౩౪ ||

కాల్పీః క్లీష్టీర్వ్యంజయన్ ఛాందసీశ్చ వ్యక్తం శాబ్దం శాస్త్రముద్భావ్య

భూయః |

స వ్యాచఖ్యావుక్తనైరుక్తమార్గో జ్యాయాన్ జ్యోతిర్వేదినాం వేదమితథమ్ ||

౧౨.౩౫ ||

శ్రౌతే వ్యాఖ్యోచ్ఛారణే చారుణీ తే మాదృగ్దేహీ వర్ణయేదస్య కో ను |
వాగీశానైర్వాగ్విహంగేంద్రజీవైః భూర్యాశ్చర్వైర్వర్ణితే యే ప్రణమ్య ||

౧౨.౩౬ ||

ఛందస్సార్థం సార్థమత్రామునేత్థం ప్రోక్తం శ్రుత్వా బ్రాహ్మణా బ్రహ్మణేవ |
సర్వే సౌమ్యా జిష్ణుజిజ్ఞాసయాఽమీ ప్రాప్య ప్రోచుశ్చిత్రకాయాభిధానమ్ ||

౧౨.౩౭ ||

ప్రాజ్యప్రజ్ఞః ప్రాజ్యయా ప్రజ్ఞయాఽసౌ హంతావోచన్మంత్రవర్ణాభిధేయమ్ |
తత్రత్యర్థీ ప్రార్థ్యతే వక్తుమేతత్ ప్రాజ్ఞాస్మాభిః శ్రోతుకామైర్భవాంశ్చ ||

౧౨.౩౮ ||

ఇత్యుక్తస్తైరేష విస్తారిబుద్ధేః ప్రాప్తుం సామ్యం సంప్రవృత్తో దురాత్మా |
హాస్యోఽత్రాభూద్ వాసుదేవప్రభార్థీ యద్వత్ పూర్వం పౌండ్రకో
వాసుదేవః || ౧౨.౩౯ ||

ఆజాదేశాదుత్తరం రాదిశబ్దం శ్రుత్వా నారేత్యుక్తవంతం పదం తమ్ |

వ్యాఖ్యానౌ ల్యాదైతరేయాదిసూక్తే పృథ్వీదేవా నిందనీయం నినిందుః ||
౧౨.౪౦ ||

శార్దూలాఖ్యాం ప్రాప్య సంభావితః ప్రాగ్ లోకే ధూర్తో
మాయిగోమాయురేషః |
వాదిద్వీపిధ్వంసినం మధ్వసింహం ప్రాప్తో హీత్యం శబ్దశేషో బభూవ ||
౧౨.౪౧ ||

కృష్ణాభీష్టా శాస్త్రవిస్పృష్ట సంజ్ఞా యా స్వీయా శ్రీః పాలితా సద్విజేన |
పద్మాఖ్యాసత్తైంధవేనాఽహృతాం తాం శుశ్రావాగ్ర్యానందతీర్థాఖ్యపార్థః ||
౧౨.౪౨ ||

తూర్ణం తీర్ణాదభ్రమార్గోఽథ సార్యః సంప్రాప్తోఽసౌ గోగణైర్భిషయిత్వా |
సంయమ్యాంతర్యంతృకామేన హాస్యం సంప్రాప్తశ్రీర్నిర్జితం తం జహాస ||
౧౨.౪౩ ||

దుష్టాత్మాఽసౌ భద్రమేకాకినం యః క్షేప్తుం హేతుః సౌఖ్యదాఖ్యం
బభూవ |
హర్యంశోఽయం తం న చక్షామ భూయః తోకే సన్నే సూకరం కేసరీవ ||

౧౨.౪౪ ||

తస్య త్రాసాత్ పృష్ఠతస్తిష్ఠతోఽభూత్ క్షేమాపేక్షీ యో జనః ప్రాగ్ జితోఽపి

|

మధ్యేఽన్యేషాం గోతతీస్తత్ప్రయుక్తాః సోఽద్యజ్జిష్ణుః పంచషైర్గో విశేషైః ||

౧౨.౪౫ ||

విష్ణోర్భూయః శోభయద్భిః పదాంతం పారంపర్యేణేర్యమాణైరవార్త్యైః |
గోవ్రాతైస్తం దారయిత్వా న్యగృహ్లాత్ కంజాఖ్యానం సింధుపం మధ్వపార్థః

|| ౧౨.౪౬ ||

ఆస్తామాస్తామేష వో విశ్వమోషో రేరే మాయావాదిచోరా ద్రవేత |
ద్రష్టాద్రష్టా నిగ్రహీతా ధ్రువం వః ప్రాప్తః కాలో ద్రాగ్ గుహాంతం ప్రవేష్టుమ్

|| ౧౨.౪౭ ||

తేజో విద్యచ్ఛక్రచంద్రస్య లీనం విధ్వస్తాఽలం వాదినక్షత్రలక్ష్మీః |

విశ్వవ్యాప్తం యత్ తు తద్దీప్తిమూలం యుష్మత్ప్రేష్టం తన్నిరస్తం తమశ్చ

|| ౧౨.౪౮ ||

పూర్వాశామాపూర్య విశ్వప్రకాశీ గోసందోషైః సప్తవిద్యాఖ్యవాహః |
యుష్మాభిః కిం వైక్షి దేదీప్యతేఽసౌ దేవః సాక్షాత్ సర్వవిత్సర్వదీపః ||
౧౨.౪౯ ||

సర్వాధారం బ్రహ్మసంజ్ఞం విహాయో రమ్యాకారం శారదేందీవరాభమ్ |
సన్నిర్ణీతం గుణ్యలం శబ్దభేదైః మధ్వాదిత్యం సంశ్రితం కోఽపిధత్తే ||
౧౨.౫౦ ||

విధావతవిధావత త్వరితమత్రివాదాసురా-
అదభ్రధిషణాభిధో నరహరిర్హి జాజ్వల్యతే |
స యుక్తినఖరైః ఖరైర్ముఖరమూర్ఖదుఃఖాంకురైః విదారయతి
దారుణప్రవచనప్రణాదోఽప్రియాన్ || ౧౨.౫౧ ||

ధత్తే రూపాణ్యనంతాన్యపి భువనపతే ర్యో హృదాఽప్యేక పక్షో దక్షః
సద్భ్యోఽఖిలేభ్యోఽప్యమృతమిహ దదౌ కేవలం యో న మాత్రే |
పక్షిశ్రేష్ఠోఽపరః సన్నమితమతిపదోఽసంపదే స్యాదయం వో మా

దర్పం మాయిసర్పా భజతభజత తాస్తా గుహా ద్రాగ్ ద్విజిహ్వః ||

౧౨.౫౨ ||

వేదవ్రాతసుదర్శనః పరిలసత్తర్కాఖ్యశంఖధ్వనిః
విభ్రాజిష్ణుపురాణ సంహతిగదః శ్లోకౌఘశార్కాన్వితః |
సత్సూత్రేష్వితిహాసనందకచణో మధ్వాఖ్యనారాయణః
ప్రాప్తో వో నిజిఘృక్షయా ద్రవత హే మాయావిదేవద్విషః || ౧౨.౫౩ ||

ఇతి నిగదతి మాయావాదివిద్యేష వేషే
శుభజననికరే స్వారామతోఽస్మాత్ ప్రయాతః|
న్యవసదమరధిష్ఠ్యే ప్రాగ్రవాటాభిధానే
గురుమతిరభినందన్ దేవమానందమూర్తిమ్ || ౧౨.౫౪ ||

|| ఇతి శ్రీమత్కవికులతిలక త్రివిక్రమపండితాచార్యసుత
శ్రీనారాయణపండితాచార్యవిరచితే శ్రీమధ్వవిజయే
ఆనందాంకితే ద్వాదశః సర్గః ||